

De wereld vecht tegen straatintimidatie

Een interview met Debjani Roy en Holly Kearl

Eglantine Henderick; Jago Kosolosky

Eglantine Henderick (21) is co-director en mede-oprichtster van *Hollaback! Gent*. Daarnaast was ze ook betrokken bij de organisatie van *One Billion Rising Gent*. Ze voltooit momenteel een Master in EU-studies aan de Ugent op Erasmus in Berlijn.

Jago Kosolosky (21) (copyright Simon Wardenier) rondt momenteel een Master Diplomatie en Global Governance af aan de Ugent na stage gelopen te hebben in Washington, DC en werkt als freelancejournalist voor diverse tijdschriften.

De term *street harassment* valt de laatste tijd vaak in de feministische literatuur. Sofie Peeters' documentaire *Femme de la rue* maakte enige tijd geleden furore en getuigenissen in de media lijken een ware epidemie aan straatintimidatie bloot te leggen. Maar niet alleen in België is er sprake van een probleem; verschillende internationale actiegroepen en organisaties hebben de laatste jaren het daglicht gezien om wereldwijd de strijd tegen straatintimidatie aan te gaan. Stop Street Harassment (SSH) en Hollaback! -een non-profit organisatie die bestaat uit een globaal netwerk van lokale initiatieven- zijn de twee grootste.

Om meer te weten te komen over straatintimidatie en de strijd die ertegen wordt gevoerd, spraken we met Debjani Roy, Hollaback!'s adjunct-directeur en Holly Kearl, auteur van *Stop Street Harassment: Making Public Places Safe and Welcoming for Women* en stichtster van SSH.

Mevrouw Kearl, u bent de auteur van Stop Street Harassment en bindt met uw organisatie SSH dagelijks de strijd aan tegen straatintimidatie. Wat is uw motivatie?

HK: "Ik schreef mijn masterproef over dit onderwerp in 2007 nadat ik de term voor het eerst hoorde. Meteen herkende ik mijn eigen ervaringen in de verhalen die ik las. Na wat research over het onderwerp gedaan te hebben, stond ik versteld van hoe weinig er tot dan toe geschreven was over *street harassment*, zeker in vergelijking met gelijkaardige onderwerpen zoals seksuele intimidatie op het werk en op school. Aangezien zo weinig mensen erover geschreven hadden, kreeg mijn thesis aardig wat media-aandacht. Dit deed me inzien hoe groot de nood was naar meer informatie over het onderwerp. Vervolgens startte ik mijn website, schreef ik een boek en begon ik lezingen te geven en artikels te schrijven. Daarna stichtte ik SSH. Een van de redenen waarom mijn stem zo prominent is wanneer het over straatintimidatie gaat, is omdat er niet zoveel mensen zijn die zich er consequent over uitspreken. Ik neem die verantwoordelijkheid op mij omdat er gewoonweg te weinig anderen zijn die hetzelfde doen."

International Anti-Street Harassment Week

U organiseerde met SSH de International Anti-Street Harassment week van 7 tot 13 april. Wat heeft u gedaan om er een succes van te maken en hoe kijkt u terug op de actie?

HK: "In totaal namen meer dan twintig landen op zes continenten deel aan de week. Als organisator heb ik persoonlijk honderden personen en groepen gemaïld om hen uit te nodigen mee te doen. Daarnaast verspreidde ik de boodschap op de VN Commissie voor de Status van de Vrouw en deelde informatie via sociale media. Verder werkte ik samen met vertaalfrijwilligers, grafische designers en sociale media vrijwilligers. Tot slot schreef ik ook verschillende artikels die gepubliceerd werden op blogs, enz. Veel van wat ik gedaan heb, draaide rond het bewust maken van het bestaan van de actieweek en ideeën verspreiden over wat men kon doen om mee te werken. En dat heeft gewerkt!

Er vonden acties plaats over de hele wereld. In Bangladesh was er bijvoorbeeld een discussie over en demonstratie tegen straatintimidatie. In Lima, Peru vond een conferentie plaats die drie dagen duurde en meer dan tachtig deelnemers telde. In Australië vonden universitaire discussies plaats terwijl in India een groep jongeren informatie uitdeelde aan meer dan achthonderd mensen op straat. In Washington, DC, werken we samen met de mensen van de verkeerspolitie om anti-intimidatie flyers uit te delen op de metro. Verder namen meer dan twintig universiteiten in de Verenigde Staten deel aan de Anti-Street Harassment Week. Heel veel andere steden hebben ook acties op poten gezet."

Mevrouw Roy, hoe nam Hollaback! deel aan de International Anti-Street Harassment week?

DR: "Zoals je weet, hebben we verschillende afdelingen over heel de wereld. Iedereen deed dan ook zijn ding in de loop van de week. In New York bijvoorbeeld hielden we een optocht in Washington Square Park. We deden dit in samenwerking met andere organisaties en met gemeenteraadslid Ferreras. Daarnaast organiseerden we ook een *chalk walk*, een van onze meest kenmerkende acties waarbij we met krijt op de stoep passende slogans en symbolen schrijven. De andere afdelingen rond de wereld deden gelijkaardige dingen."

Dat klinkt als een behoorlijk succes. Is de steun voor de strijd tegen street harassment de laatste jaren sterk toegenomen?

DR: "Zeker en vast! Hollaback! bestaat nu ongeveer drie jaar. De beweging zelf startte eerder -in 2005, wanneer een blog werd begonnen- maar het feit dat we vandaag in meer dan zestig steden in vijftig landen aanwezig zijn is toch wel vrij indrukwekkend. We functioneren nu ook in tien verschillende talen waardoor ons bereik enorm vergroot is. Recent zijn twaalf nieuwe lokale cellen gelanceerd: in Sarajevo, Antwerpen, Nagpur (India), Chemnitz (Duitsland) en verschillende anderen in de VS en Canada. We krijgen ook stevast meer aanvragen dan we aankunnen. Voor de huidige online-opleidingscursus, ontvingen we meer dan vijftig aanvragen uit plaatsen over heel de wereld!"

Online activisme

Heeft u het gevoel dat een deel van het succes van Hollaback! toe te schrijven valt aan de nieuwe en originele aanpak die het hanteert; lokale cellen opleiden via online seminars?

DR: "Zeer zeker! Ik was zelf reeds actief in verschillende andere bewegingen die strijden tegen geweld op vrouwen toen ik bij Hollaback! belandde en de manier van werken was een heuse aanpassing. En hoewel Emily (ed. *Emily May, medeoprichtster en directeur van Hollaback!*) betrokken was van bij het begin, is ze sterk voorstander van het idee van gedecentraliseerd leiderschap. Leiders van lokale afdelingen krijgen van ons de tools om de strijd tegen *street harassment* aan te gaan maar ze beslissen zelf op welke manier ze dat doen. We zijn er enkel als raadgevers en ter ondersteuning; we geven hen een opleiding om een eigen website te kunnen beheren, we geven tips over hoe ze slim met sociale en gewone media kunnen omgaan en hoe ze activisten kunnen mobiliseren. Deze brede *Holla-training* bestaat uit vijf *webinars* (ed. *online seminars*) en daarnaast krijgen kandidaat-cellen ook enkele opdrachten. Nadat de cellen gelanceerd zijn, houden we verder contact via een globale Facebookgroep en online Skypegesprekken. We gebruiken een zeer egalitaire manier van werken, dat gaat ook vlotter omdat alles online verloopt.

Er is een reden waarom deze aanpak relatief nieuw is. Traditiegetrouw draait de beweging tegen geweld op vrouwen rond het voorzien van diensten aan slachtoffers van geweld, wat belangrijk is maar ook zeer delicaat op vlak van vertrouwelijkheid. Hierdoor is het moeilijk om online acties op te zetten. De strijd tegen straatintimidatie is anders; we doen niet aan dienstverlening, we zijn activisten. Voor sommige lokale cellen kan de hoofdactiviteit dienstverlening worden maar momenteel zijn we een ideologische beweging en hebben we een visie over hoe de wereld er moet uitzien."

Strijd tegen straatintimidatie = vrouwenemancipatie?

Is de strijd tegen straatintimidatie ingebed in het algemene streven voor vrouwenemancipatie of is er een onderscheid tussen de twee?

HK: "De strijd tegen *street harassment* is zeker en vast verbonden met andere kwesties, zoals bijvoorbeeld het gebrek aan vrouwelijke leiders in de meeste landen, de seksualisatie van jonge meisjes en verkrachtingscultuur. Deze verwevenheid is overal zeer zichtbaar."

HK: "Ik denk dat wanneer het gaat over vrouwenrechten en leiderschap, de toegang voor vrouwen tot anticonceptie en onderwijs veel belangrijker is dan economische rijkdom."

DR: "Een deel van onze filosofie is dat we willen dat iedereen op elk moment veilig op straat kan rondlopen, in welke kledij dan ook. We willen veilige straten voor iedereen. Tegelijkertijd maken we natuurlijk deel uit van de strijd voor vrouwenemancipatie omdat we weten dat straatintimidatie een *gateway* is naar geweld op vrouwen. Straatintimidatie kan namelijk snel escaleren, kijk maar naar het geval van de jonge Jyothi in India (ed. *Jyothi Singh werd brutaal verkracht en doodgeslaan in India, de gebeurtenis lokte protest uit over heel de wereld*). Het begon met verbaal geweld op de bus en escaleerde tot de slechtst denkbare uitkomst. Er is niet alleen een verband tussen de strijd tegen straatintimidatie en de klassieke vrouwenbeweging maar ook met de holebi-beweging, de beweging die strijdt voor de rechten van transgenders en de burgerrechtenbeweging. Straatintimidatie draait ook om civiele rechten; personen van buitenlandse origine kunnen soms op een andere manier het slachtoffer worden van straatintimidatie en er kunnen ook andere dingen meespelen."

Cultuur en emancipatie: vriend of vijand?

Het lijkt onmogelijk elk aspect van een cultuur te omhelzen en tegelijk te pleiten voor vrouwenemancipatie. Is het moeilijk progressief te blijven wanneer je vecht tegen straatintimidatie, waarvan vaak wordt beweerd dat het gekoppeld is aan migratie?

Holly Kearl (copyright Mishina)

HK: "Dat is een moeilijke vraag... Er bestaan culturele gewoontes die misschien niet goed zijn voor vrouwen of mannen, maar wel blijven bestaan omdat onvoldoende mensen zich er tegen uitspreken. Ik denk dat we mensen kunnen blootstellen aan andere manieren van denken en leven maar ze zelf beslissen welke culturele normen ze volgen. Ik ben werkelijk verscheurd door zaken als

genitale mutilatie en kinderbruiden maar de juiste rol voor outsiders is degenen die zich afzetten tegen deze praktijken zoveel mogelijk te steunen en hen de leiders laten zijn."

DR: "Voor mij persoonlijk is het ook een grote uitdaging. Ik ben van Indische achtergrond en in de Verenigde Staten wordt mijn cultuur vaak gezien als achterlijk wat betreft de positie van de vrouw. Toch is het moeilijk voor mij om cultuur de schuld te geven van een globaal probleem. Straatintimidatie is overal een probleem, ook in meer homogene gemeenschappen. Geweld tegen vrouwen bestaat overal, het heeft alleen verschillende gezichten."

Mevrouw Roy, u vermeldde al de dood van Jyothi Singh die wereldwijd aandacht kreeg. Hoe voelt u zich, als vrouw met Indische achtergrond, bij de massale aandacht die haar dood kreeg?

DR: "Er is een positieve en een negatieve kant aan dit voorval. Ik vraag me vooral af waarom dit specifieke incident heel plots zoveel aandacht kreeg in de media! Aan de ene kant kwam dat natuurlijk door de talenten van de activisten in India en was ik blij te zien hoe mannen en vrouwen van alle leeftijden, achtergronden en religies, de straat optrokken. Maar daarnaast lijkt het weer een gunstig voorbeeld om nog maar eens het idee naar voor te schuiven dat het *daar* meer gebeurt dan *hier*. Hierdoor was ik wel een beetje van streek. Naar mijn mening zou elke vrouw die dit meegemaakt heeft de voorpagina's moeten halen. Waarom was dit enkel bij haar het geval? Ook krijgt India nu een heel negatief imago: "Reis er niet heen, zeker niet als westerse vrouw. Kijk maar naar wat ze hun eigen vrouwen al aandoen!" Dat was vrij frustrerend. Ik ben ervan overtuigd dat dit voor sommigen hun negatieve mening over India bevestigd heeft. Wat Jyothi overkomen is, gebeurt jammer genoeg overal. Ik wil alle verhalen horen, niet alleen diegene uit landen waarvan mensen zulke verhalen verwachten."

Sommigen beweren dat de strijd voor de positie van de vrouw soms gebruikt wordt om een buitenlandse militaire operatie te rechtvaardigen, bijvoorbeeld Afghanistan post-9/11. Moeten feministen zulke interventies steunen of moeten ze de nodige scepsis aan boord leggen wanneer een land beweert de vrouwen van een ander land te willen bevrijden?

HK: "Afghanistan was een afschuwelijke situatie van het valselijk gebruiken van vrouwenrechten als een excuus voor militarisme. Ik denk dat om werkelijk te helpen, het echt draait om lokale individuen de leiding te laten nemen met steun van outsiders. Dit is niet wat de Verenigde Staten wou doen of uiteindelijk gedaan heeft. We moeten wantrouwig zijn en grondig research doen voor we een inspanning van ondernemingen, overheden of organisaties steunen die beweren te doen wat ze doen ter ondersteuning van vrouwenrechten."

Globale actie met lokale krachten

Kan de verbetering van de positie van vrouwen in de samenleving dan enkel bereikt worden door lokale krachten? Wat is dan de rol van een organisatie als Stop Street Harassment?

HK: "We kunnen die lokale actoren steunen en helpen. Vanaf het begin is een van de voornaamste taken van SSH het verspreiden van ideeën en verbinden van groepen geweest. Ik heb mensen zien leren van elkaar, inspiratie zien opdoen van elkaars werk en samenwerking zien ontstaan om kwesties aan te kaarten op het thuisfront. Ik zie *street harassment* als

een globaal probleem dat zich op een verschillende manier manifesteert in verschillende regio's. Dit neemt echter niet weg dat we allemaal van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen steunen."

DR: "Het is precies om die reden dat Hollaback! zich organiseert op een manier die lokale activisten toelaat de volledige verantwoordelijkheid op te nemen voor de activiteiten die ze organiseren. Zij kennen namelijk hun lokale situatie het best. Het is een erg verrijkende ervaring voor mij om bij te leren over wat er aan de gang is in verschillende delen van de wereld en de verschillende uitdagingen te zien waarmee mensen worden geconfronteerd. Een *chalk walk* kan bijvoorbeeld perfect zijn voor Brussel en New York maar is om verschillende redenen misschien minder gepast in Zuid-Afrika. De schaal waarop activisten iets kunnen organiseren is ook steeds verschillend. We zijn afhankelijk van en vertrouwen op de lokale kennis en expertise van onze siteverantwoordelijken om te bepalen wat ze gaan doen en hoe. De imperialistische, cultuurcorrigerende agenda behoort helemaal niet tot onze filosofie. Doorheen de tijd heeft het merendeel van de vrouwenbeweging ingezien dat dit niet het juiste pad is. Maar jammer genoeg is nog niet iedereen daarvan overtuigd. Al bevindt de nieuwe generatie activisten zich duidelijk en gelukkig in het eerste kamp."

Sommigen beweren dat feminisme enkel wortel kan schieten op grote schaal in maatschappijen die een bepaald niveau van economische welvaart bereikt hebben, zijn jullie het daar mee eens?

HK: "Nee, ik denk dat het ook kan ontstaan uit pure noodzaak in arme gebieden. Kijk naar Rwanda bijvoorbeeld. Daar zijn er meer vrouwen in leidersposities dan elders en hoewel dat initieel uit noodzaak was na de genocide, hebben ze nu wel de kracht om de politiek te beïnvloeden en zien we meer gendergelijkheid tot stand komen. Ik denk dat wanneer het gaat over vrouwenrechten en leiderschap, de toegang voor vrouwen tot anticonceptie en onderwijs veel belangrijker is dan economische rijkdom. En zelfs wanneer beiden ontbreken, is een sterk feminisme mogelijk. Toen ik een aantal jaar geleden in India was, ontmoette ik vrouwen uit de slopenwijken die indrukwekkende leiders waren. Ze hadden succesvol geageerd tegen de schrijnende levensomstandigheden van de lokale bevolking. Maar ze waren allen onopgeleid en de mate van toegang tot anticonceptie was beperkt. Armoede was daarentegen steevast een gegeven."

HK: "Afghanistan was een afschuwelijke situatie van het valselijk gebruiken van vrouwenrechten als een excuus voor militarisme."

DR: "Tijdens het sollicitatiegesprek voor mijn positie hier bij Hollaback! wees ik erop dat toegang tot technologie vitaal was om deel te zijn van het Hollaback! netwerk; een computer en internet zijn onontbeerlijk. Dat beperkt ons bereik in zekere mate. Maar er zijn ook andere manieren waarin technologie gebruikt wordt om mensen te bereiken. Kijk bijvoorbeeld naar India; gsm's komen er zo vaak voor, over klasselijnen heen. Iedereen heeft er één dus dit opent een heel nieuwe manier om mensen te bereiken."

HK: "Ik weet dat in Egypte en Yemen sms'jes gebruikt worden om mensen van alle sociale klassen aan te sporen hun ervaringen met straatintimidatie te delen en hulp te krijgen, hetgeen erg nieuw is. En daarnaast is er natuurlijk ook de Hollaback! app die mensen over de hele wereld hetzelfde laat doen via mobiel internet. Deze inspanningen zullen straatintimidatie niet stoppen maar het zorgt zeker voor meer aandacht voor het onderwerp en het geeft kracht aan overlevende."

One Billion Rising

Onlangs riep het initiatief One Billion Rising vrouwen over heel de wereld op om te dansen tegen geweld op vrouwen. Hoe staan jullie tegenover deze en gelijkaardige -meer speelse- acties?

DR: "Ik vind ze fantastisch! We steunen elke poging om mensen bewust te maken van het onderwerp, zelfs als dat via dans is. Voor mij was het leuk de live streams van over heel de wereld te zien, bijvoorbeeld van de buurt waar mijn moeder opgegroeid was. Het is niet mijn manier van actie voeren maar ik denk dat het erg krachtig is. Ik weet dat de Hollaback! gemeenschap over de hele wereld deelnam aan One Billion Rising, sommige van onze sites namen zelfs het voortouw in de lokale acties."

HK: "One Billion rising oogste veel media-aandacht en zorgde voor een focus op gendergeweld dus dat apprecieerde ik wel. Zoveel energie en tijd spenderen om mensen te doen dansen was misschien niet de beste strategie maar heel veel mensen namen deel dus misschien was er meer nood aan iets ludiek dan een protest."

